

УДК 338.1

Довгунь О.С., аспірант кафедри маркетингу і логістики
Національний університет «Львівська політехніка»

ІНФОРМАЦІЙНО-ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА ІНІЦІАТИВИ В УКРАЇНІ

Визначено важливість державних та комерційних структур у сфері сприяння залученню інвестицій, досліджено діяльність окремих з них кордоном і в Україні. Подано рекомендації для ефективного інституційно-інформаційного забезпечення інвестиційних процесів на підприємствах і загалом у державі, зокрема, щодо можливості створення Агенцій залучення інвестицій.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, інституції залучення інвестицій, сприяння інвестицій, підприємства.

Dovhun O.S.

INFORMATION AND INSTITUTIONAL SUPPORT OF INVESTMENT ACTIVITIES: THE INTERNATIONAL EXPERIENCE AND INITIATIVES IN UKRAINE

The significance of state institutions and commercial entities in the sphere of investment attraction are determined. The performance of some state institutions abroad and in Ukraine is studied. The recommendations for effective information support for investment in enterprises and state, especially regarding the establishment of investment agencies.

Keywords: and collocations: information support, investment institutions, investment attraction, enterprises.

Довгунь О.С.

ИНФОРМАЦИОННО-ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ: МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ И ИНИЦИАТИВЫ В УКРАИНЕ

Определены важность государственных и коммерческих структур в сфере содействия привлечению инвестиций, исследована деятельность некоторых из них за рубежом и в Украине. Представлены рекомендации для эффективного институционально-информационного обеспечения инвестиционных процессов на предприятии и в целом в государстве, в частности, что касается создания Агентств привлечения инвестиций.

Ключевые слова: информационное обеспечение, институты привлечения инвестиций, содействия инвестициям, предприятия.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. В сучасних умовах діяльності промислових підприємств збільшується необхідність поширення інформації не лише про продукцію для клієнтів, а й про інвестиційні проекти з метою залучення інвесторів та кредиторів. Підприємствам необхідно постійно аналізувати і використовувати інформацію про державні програми, ініціативи допомоги комерційних структур, про інвестиційні фонди, інвесторів та кредиторів. Підприємства, як платники податків, мають право розраховувати на допомогу держави в отриманні інформації допомоги для побудови орієнтирів своєї діяльності. Як зазначено в [1]: «Інформація - це великі гроші, затрачені на її отримання, але це і мультиплікатор зусиль експортера, інвестора і будь-якого підприємця».

Не перший рік в Україні точаться дискусії та робляться дослідження на тему вдосконалення процесу залучення інвестицій. Існує чимало інституцій, які сприяють

залученню інвестицій та, на наш погляд, діяльність яких потребує осучаснення інформаційного забезпечення до вимог ринку та запозичення досвіду роботи у подібних установах за кордоном. У післякризовий період конкуренція за інвестиційні ресурси особливо зростає, інвестори прискіпливіше оцінюють імідж країни, у яку вкладають кошти, її здатність ефективно використовувати вкладені кошти. Економіка заснована на знаннях з точки зору Лісабонської стратегії широко використовується високорозвиненими країнами, вона вимагає розвитку максимально ефективного інформаційного забезпечення на підприємствах. За кордоном більше половини державних послуг є по своєму змісту інформаційними. Основою для інтеграції механізмів та інструментів інвестиційного ринку стають інформаційні технології, які складають разом з організаційними основу піраміди управлінських рішень [2].

Аналізуючи зовнішні запозичення України, знаходимо припущення, що загроза дефолту для України стає ближчою (аналітики рейтингової служби Moody's знизили суверенний рейтинг країни до рівня Саа1). Україна позбувається конкурентних переваг внаслідок падіння ВВП чотири квартали підряд у порівнянні з іншими країнами, втративши 11 позицій у рейтингу глобальної конкурентоспроможності, який розраховується Всесвітнім економічним форумом. Тому, на жаль, підвищення конкурентоспроможності країни до 2015р. важко сподіватися. Міністерство економічного і соціального розвитку України разом з декількома відомствами підготувало новий макропрогноз на 2014-2016 рр., за яким у 2014 р.і ВВП зросте на 1,8-2,8%, хоча і у 1 кварталі, і у 2 кварталі поточного року зафіксовано падіння на рівні 1,3%; у 2015 році - зростання ВВП на 2,5-4%; у 2016 р. – близько 3-5%. Дефіцит держбюджету у 2014 р.і ймовірно складе 2,9% ВВП або у межах 45-50 мільярдів гривень, проте у 2012 р. фактичний дефіцит удвічі перевищив очікуваний показник. Уряд сподівається на позитивну динаміку промислового виробництва, яке падає починаючи з червня 2012р. і згідно прогнозу, у 2014 р. індекс промислового виробництва складе 1,6-2,6%, у 2015р. його зростання прискориться до 2-3,5%, а у 2016 р. – до 2,3-4,5% [3].

Валовий зовнішній борг України на кінець I-го півріччя 2013 р. становив 134.4 млрд. дол. США, скоротившись на 0.7 млрд. дол. США порівняно з початком року. Відносно ВВП обсяг боргу зменшився з 76.6% до 75.7% від ВВП. Основним чинником такої динаміки було скорочення обсягів зовнішніх зобов'язань органів грошово-кредитного регулювання та банків, тоді як борг інших секторів продовжив зростати. Україна замикає десятку найбільших боржників Всесвітнього Банку з показником \$3.22 млрд., поступаючись Польщі з її \$3.81 млрд. і випереджаючи Росію з її \$2.88 млрд. Заборгованість України перед МВФ на 30 червня 2013 р. становила 5.27 млрд SDR (близько 8 млрд дол.), що становить 383.8% квоти країни. МВФ включив Україну в програму пост-моніторингу угоди stand-by, оскільки розмір непогашеного кредиту перевищує поріг в 200% квоти. Динаміку прямих іноземних інвестицій в Україну за 2006-2012 рр. подано у табл.1. [4], з якої видно, що в післякризовий період щорічні суми інвестицій менші та залучаються без особливого зростання в наступному році порівняно з попереднім. Як заявив виконавчий директор Міжнародного фонду Блейзера О. Устенко, приплив в Україну прямих іноземних інвестицій за підсумками 2013р. може скоротитися до 4 млрд дол.

Таблиця 1

Динаміка прямих іноземних інвестицій в Україну за 2006-2012 рр.

Рік	Обсяг інвестицій в Україну (млн дол. США)
2006	21186,0
2007	29489,4
2008	35723,4
2009	40026,8
2010	44708,0
2011	49362,3
2012	54462,4

Джерело: [4]

Поряд з вищенаведеними негативними явищами, що супроводжують Україну на даному етапі розвитку, держава веде переговори з приводу відновлення співпраці з МВФ і сподівається найближчим часом підписати угоду з МВФ про відновлення кредитування на суму 15 млрд дол., що є ключовим для України, оскільки співпраця сприяє доступу до зовнішніх позик на світовому ринку позикового капіталу для реалізації нових програм та проектів пріоритетного розвитку держави та може бути поштовхом до відновлення співпраці з ЄС за програмою надання фінансової допомоги Україні в обсязі 610 млн. євро [5].

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Підтримуємо припущення Гончарової Н.М., яка зазначає, що в Україні та інших країнах СНД причиною низької віддачі від іноземного фінансування є незадовільна робота інституційної системи забезпечення ринку, що призводить до неефективного використання коштів офіційного фінансування розвитку, скорочення проектів допомоги, примушує господарюючих суб'єктів шукати шляхи реалізації власних інтересів через тіншову економіку, підвищує ризики комерційної діяльності та обмежує можливості залучення приватних іноземних капіталів. У країнах Центральної та Східної Європи провідну роль у розв'язанні цієї проблеми відіграв процес євроінтеграції, який забезпечив приведення інституційної складової національного господарства у відповідність із стандартами ЄС [6]. Оскільки на сьогодні підприємствам різних галузей промисловості важко очікувати на підтримку з боку держави та нелегко самотійно здійснювати залучення інвестицій, пріоритетними завданнями на наступні кілька років в рамках вдосконалення інституційно-інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності підприємств, стають наступні:

- вдосконалення інформаційного забезпечення роботи діючих інституцій по сприянню залучення інвестицій;

- створення Агенцій залучення інвестицій, які б мали підтримку з боку підприємств-потенційних реципієнтів інвестицій, зокрема, інформаційну, для можливості конкурентного представлення інвестиційних проектів на міжнародному рівні та вкладення коштів у проекти ізсправді високим потенціалом.

Проаналізуємо діяльність інституцій, що на сьогодні сприяють залученню інвестицій в Україну. Державна політика щодо залучення іноземного капіталу здійснюється Кабінетом Міністрів України спільно з НБУ та регулюється Верховною Радою України. Зокрема, основна діяльність таких інституцій описана у табл.2:

Таблиця 2

Діяльність основних іституцій, що сприяють залученню інвестицій в Україну

	Назва установи, організації	Основна діяльність
1.	Національне агентство України з реконструкції і розвитку	участь у формуванні державної політики при взаємодії з міжнародними фінансовими організаціями та установами для залучення кредитів, грантів, міжнародної гуманітарної та технічної допомоги, іноземних інвестицій
2.	Державний інвестиційно-кліринговий комітет та Координаційна рада з питань інвестиційно-клірингового співробітництва	розглядають питання, пов'язані з залученням фінансових та інвестиційних ресурсів у рамках інвестиційно-клірингових відносин
3.	Консультативна рада з питань іноземних інвестицій в Україну	рішення про надання державних гарантій при залученні іноземних кредитів.
4.	Валютно-кредитна рада Кабінету Міністрів	рішення про надання державних гарантій при залученні іноземних кредитів.

5.	Державне агенство України з інвестицій та розвитку: мережа регіональних центрів з інвестицій та розвитку; Державна інноваційна фінансово-кредитна установа; Державна інвестиційна компанія; Національний центр впровадження галузевих інноваційних програм	центральний орган виконавчої влади у сфері інвестиційної діяльності. На жаль, дане Державне агенство обмежується національною мережею і не має представництв за кордоном, окрім посольств і торгово-економічних місій. Діяльність агенства зводиться в більшій мірі до написання нормативно-правових актів, а фінансування проектів за різними програмами відбувається на невисокому рівні порівняно із аналогічними агенствами за кордоном. Потреба у залученні інвесторів та допомоги їм в українських реаліях залишається не достатньо задоволеною [7].
6.	Державне агенство з інвестицій та управління національними проектами України (Держінвестпроект України)	головний орган у системі центральних органів виконавчої влади із забезпечення реалізації державної політики у сфері інвестиційної діяльності та управління національними проектами та відповідальним за реалізацію Інвестиційної реформи в Україні [8].
7.	InvestUkraine – підвідомча структура Держінвестпроект України	максимальне сприяння інвесторам у реалізації їх інвестиційних планів через надання всебічної підтримки та спеціалізованих сервісних послуг. У 2011 році InvestUkraine сформувало стратегічну програму розвитку з залучення інвестицій [9].
8.	Асоціація приватних інвесторів України (АПУ)	перша некомерційна організація, що об'єднує приватних і корпоративних інвесторів у всіх регіонах України. Це єдине об'єднання інвесторів в Україні, яке є повноправним членом EuropeanBusinessAngelNetwork (EBAN), в яку входить більше 60 мереж приватних інвесторів - близько 10 тисяч активних інвесторів в 22 країнах Європи. Організація для своїх членів проводить індивідуальні презентації інвестиційних проектів, а також публічні заходи - Форум приватних інвесторів України. Асоціацією приватних інвесторів України видається Каталог інвестиційних проектів України у друкованому та електронному вигляді та здійснюються ініціативи по вдосконаленню законодавства, що регулює правові взаємовідносини при інвестуванні [10].

Участь в управлінні іноземним інвестуванням беруть органи місцевих державних адміністрацій у межах делегованих їм повноважень, особливо при розробці програм соціально-економічного розвитку регіонів, створенні спільних підприємств, вільних економічних зон тощо. Міські ради міст України розробляють програми для сприяння залученню інвестицій на 2-4 роки. Кожна така програма проводить аналіз стану та основних тенденцій розвитку інвестиційної діяльності, визначає основні бар'єри залучення інвестицій в економіку міста, окреслює цілі і завдання, стратегічні напрями та пріоритети інвестиційного розвитку міста.

В Україні існує практика створення центрів сприяння залученню інвестицій і при банківських установах. Для прикладу, Центром сприяння залучення інвестицій ВАТ "КРЕДОБАНК", за участю ділових партнерів, регулярно готуються та проводяться науково-практичні семінари і засідання круглих столів з питань інвестування, бізнес-планування. Участь у цих заходах беруть представники підприємств Львівщини, місцевих органів влади, а також відомі науковці Львова та консули Польщі, ФРН, Росії, Нідерландів, Канади, Австрії. Центр сприяння, як регіональний партнер СП "ТІКОН" (м. Київ), бере участь у реалізації проекту "Інвестиційні можливості в Україні"

(www.imvu.com.ua). Завдяки цьому підприємства області мають можливість розміщати анкети бізнес-планів своїх інвестиційних проєктів на спеціальному Інтернет-сервері, створеному за участю Міністерства економіки України.

Позитивним є те, що в інвестиційній сфері проводяться відкриті заходи і зустрічі, зокрема: Український інвестиційний форум (цього року відбудеться вчетверте); Міжнародний ярмарок інвестицій та нерухомості (Львів); Міжнародна інвестиційна конференція «InvestconferenceinKyiv 2011» [9]; **Міжнародний Форум Інвестицій та Інновацій**, Міжнародний Економічний Форум «Глобалізація та інтеграція: виклики і рішення»; зустрічі, організовані торгово-промисловими палатами та регіональними центрами з інвестицій та розвитку (напр., 22.10.2013 року буде зустріч з представниками ділових кіл Західної України, які зацікавлені у налагодженні економічних зв'язків та торгівлі з бельгійськими компаніями, виході на ринки Західної Європи та Бельгії[11]).

Цілі статті. Визначення рекомендацій для ефективного інституційно-інформаційного забезпечення інвестиційних процесів на підприємствах і загалом у державі на основі досвіду діяльності інституцій сприяння інвестицій за кордоном.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Проаналізуємо діяльність інституцій, що сприяють залученню інвестицій та розвитку ЗЕД у деяких європейських країнах з метою виявлення ключових моментів їхньої роботи та можливої проєкції ініціатив в українську економіку для покращення інвестиційного клімату. У європейських країнах, уряди всіляко сприяють розвитку інвестицій та ЗЕД, створюючи інституції або сприяючи їх створенню, які можуть впроваджувати різноманітні програми та забезпечити надійне інформаційне забезпечення для розвитку підприємств. За кордоном будь-яке міністерство соціально-економічного профілю являє собою також і видавничий комплекс для пропаганди рішень уряду (сотня власних книжок на рік, величезний інтернет-портал безкоштовного доступу, безліч міністерських бюлетенів і пресс-конференцій, аналітики і інспірованих статей в ЗМІ). Вони роз'яснюють підприємцям механізм тлумачення законів, банківської практики, роблять можливим функціонування держпідтримки експорту шляхом його кредитування та страхування, зокрема:

– велика іноземна фірма в Москві платить сотню тисяч доларів на рік за фінансову інформацію агентств Reuters і Bloomberg, за доступ в електронні бібліотеки www.factiva.com (економічна інформація тисяч видань 130 країн на 6 мовах), www.securities.com (економічна аналітика по ринках), www.integrum.ru (повні тексти сотень російських періодичних видань), www.polpred.com (економіка і право 180 країн і їх зв'язки з Росією), www.eiu.com (аналітика в будь-якій країні англійською);

– інформаційним платним обслуговуванням учасників зовнішньоекономічної діяльності займається у Франції держагентство www.ubifrance.fr. Безіменними авторами книг і брошур тут виступають дипломати з економічних місій Франції в сотні країн;

– EconomistIntelligenceUnit (www.eiu.com) при лондонському журналі “TheEconomist” - приватне мегавидавництво зі зв'язками на всіх рівнях, яке містить по всьому світу 500 економістів і фінансових аналітиків для щомісячного відстеження інвестиційного клімату та інших економічних показників в 200 країнах[1].

В Ірландії працює Ірландська агенція розвитку (IAP), щое однією з кількох державних агенцій, які стали рушіямі економічного розвитку. Її основна діяльність націленана залучення прямих іноземних інвестицій і розвиток наявної бази іноземних інвесторів. В різних формах IAP існувала з 1959 року і є чи не першою у світі агенцією розвитку такого типу. IAP працює разом з «EnterpriseIreland» (сприяння розвитку таконкурентноздатності місцевих підприємств на міжнародному рівні) та Наукова

фундацією Ірландії (підтримка розвитку навичок і знань у бізнесових дослідженнях та у системі освітнього третього рівня). IAP фінансується за кошти урядового гранту та отримує підтримку від програм Європейського Союзу. Нею було розроблено модель одержання більших економічних вигод удвогостроковій перспективі від супроводу інвесторів та ухвалена восьмиетапна стратегічна модель просування, якою можуть скористатися транснаціональні корпорації, оскільки вони набувають функції поглиблення влиття інвестицій в місцеву економіку. Основними послугами, що їх надає IAP інвесторам є: надання інформації про ключові галузі бізнесу та їхні місцезнаходження в Ірландії; допомога у розширенні бізнесу в Ірландії; поради та консультації щодо майнових рішень. А також надає експертні послуги, такі як маркетингова відповідальність, управління логістикою, управління ланцюгом постачання, служба допомоги споживачам, фінансові та спільні послуги, дослідження та розвиток, пропонує різні види грантів [12]. Наша держава, налагоджуючи оптимальну взаємодію інформаційних потоків від різних суб'єктів господарської діяльності, частково могла б передавати частину функцій інформаційної підтримки експорту та інвестицій приватним чи акціонерним товариствам. За кордоном Агенції по залученню іноземних інвестицій сприяють залученню іноземного капіталу в країну, а також формують позитивний імідж країни у міжнародному середовищі. У дослідженні [13] проведено глибокий аналіз діяльності двох агенцій по залученню інвестицій – Czech Invest Чехії і SARIO у Словаччині. Агенція у Чехії спочатку була підпорядкована Міністерству держави. Пізніше вона почала діяти, як акціонерне товариство, і змогла ефективно розвивати контакти з приватним сектором Чехії та залучати з кожним роком нових інвесторів та чималі суми інвестицій для розвитку не лише державних установ, а й приватних. Важливим у діяльності агенції було чітке визначення цілей з бізнесовим підходом та поступова реалізація окреслених етапів діяльності, а саме: просування зв'язків між реципієнтами інвестицій та інвесторами, розвиток кластерів (25 кластерів за 3 роки), розвиток індустріальних парків (92 зони за 9 років), операційні системи підприємств та інновацій. Натомість агенція з першочерговою аналогічною метою створення у Словаччині, SARIO, не змогла за аналізований період досягти подібних хороших результатів, в основному, у зв'язку підпорядкування державним органам, відповідно більшій залежності від політичних впливів при залученні та розподілі інвестицій, а також зосередженості на безпосередньому залученні інвестицій без особливого сприяння розвитку інфраструктури підприємств.

У Польщі Міністерство економіки є основним інститутом реалізації завдань сприяння економічному розвитку, несе відповідальність за створення позитивного іміджу польської економіки, розвиток економічного співробітництва з-за кордону, збільшення обсягів польського експорту та іноземних інвестицій [2]. Зокрема, для просування експорту та інформації здійснюється:

- 1) Фінансування участі в проектах щодо сприяння розвитку торгівлі (для групи з не менше чотирьох компаній, що працюють у тій же галузі).
- 2) Програма просування товарів і товарних груп з високим потенціалом експорту.
- 3) Фінансування витрат на отримання сертифікатів.
- 4) Фінансування організації рекламних заходів, спрямованих на експорт.
- 5) Фінансування для видання публікацій та рекламних матеріалів.
- 6) Нагороди Міністра економіки за видатні досягнення в бізнесі.

Відділи з розвитку торгівлі та інвестицій Міністерства економіки функціонують в 44 країнах. Вони виконують завдання, пов'язані із представленням на макро-імікрорівні польської економіки, в тому числі організують зустрічі для польських підприємств для налагодження співпраці з іноземним бізнесом. Відділи мають спільний сайт

інформації www.trade.gov.pl та www.exporter.gov.plна якому міститься основна інформація для експортерів. Польська агенція інформації та іноземних інвестицій займається просуванням Польщі, як вдалого місця для прямих іноземних інвестицій (http://ibrkk.pl/id/34/Prowadzenie_dzialalnosci_informacyjnej).Що стосується інновацій та інформаційних технологій, то для їх впровадження також необхідні інвестиції, підкріплені правильною системою співпраці між урядом, науковими установами та промисловістю, інституційною і правовою інфраструктурою. В Польщі прикладом такої діяльності є ініціатива під назвою EIT +. Європейська комісія сподівається забезпечити нову якість співпраці між університетами, науково-дослідними інститутами та інноваційними компаніями в Європі. Основні завдання EIT: прискорений розвиток промисловості на основі знання, залучення нових інвестицій в сектор знань і сприяння активному громадянству у суспільстві знань [2].

В Україні існує Український інститут науково-технічної і економічної інформації (УкрІНТЕІ), що підпорядковується Державному агентству з питань науки, інновацій та інформатизації України. Основною метою діяльності УкрІНТЕІ є створення системи формування національних інформаційних ресурсів з науково-технічної та інноваційної діяльності і засобів доступу до них та побудова системи інформаційно-аналітичного обслуговування користувачів усіх рівнів. УкрІНТЕІ є співзасновником і активним членом Всеукраїнської асоціації інформаційних служб (ВАІС). Також по регіонах існують [регіональні центри науково-технічної і економічної інформації \(ЦНТЕІ\)](#) [14].

Цікавою є діяльність компанії, створеної у Львові, а саме PPVKnowledgeNetworks, що надає професійні послуги зі створення і підтримки мереж знань та комерціалізації технологій. Компанія планує, координує впровадження та підтримує проекти, пов'язані із співпрацею між організаціями та/або фахівцями. Цільовою групою клієнтів є промислові кластери, професійні об'єднання й асоціації та організації, які засновують подібні мережеві об'єднання чи проекти. Послуги включають, зокрема, визначення номенклатури послуг, розробку бізнес-моделей, управління проектами та поточну підтримку бізнес-систем. PPVKnowledgeNetworks співпрацює з дослідницькими організаціями та установами з метою поширення інформації про результати досліджень, визначення стратегії комерціалізації таких результатів та інкубації виведених компаній (spin-off). На сьогодні в Україні працює також немало консалтингових компаній, які можуть надати необхідні послуги у сфері інвестування. Для прикладу, однією із сфер діяльності компанії CFCConsulting є зв'язки з інвесторами та фінансові комунікації, що включають: розробку та впровадження комунікаційного компонента для компаній, що виходять на IPO, проводять приватне розміщення або злиття/поглинання; допомогу компаніям у формуванні свого корпоративного позиціонування всередині фінансової спільноти; організація road-show; підтримка постійного інформаційного потоку про клієнтів, направлено на фінансову спільноту на всіх стадіях публічного та приватного розміщення; допомога клієнтам у створенні життєздатного IR-департаменту [15].

Майже 10 років тому в Україні створена Інтернет-біржа інвестиційних проектів та пропозицій інвесторів CITEExchange (проект [Центру Інноваційних Технологій](#) зі сприяння розвитку підприємництва та інвестиційного комплексу України, що здійснювався у співпраці з Урядом України). CITEExchange - це доступний через Інтернет інформаційний простір реального часу з інтегрованою базою даних, взаємодія з яким здійснюється через тримовний інтерфейс (укр., англ. та рос. мовами), і в якому реєстратори (ті, що потребують інвестицій/грантів/інновацій, та ті, що надають інвестиції/фінансування/інноваційні рішення) різних типів проектів мають можливість працювати з базою даних через мережу Інтернет [16]. На жаль, немає даних, наскільки ефективно працює ця система: чи знаходять фінансування наші підприємства, за який час, на яких умовах? Опис цієї системи у мережі Інтернет присутній лише на сайті

Центру Інноваційних Технологій, діяльність якого поряд з описаними послугами, зводиться до сфери розробки веб-сайтів, розробки проектів згідно з вимогами UNIDO, інноваційних рішень для ефективного управління, проведення семінарів, тренінгів, конференцій, ефективної співпраці з програмами ЄС завдяки проекту Євролінкс та інше. Майже кожний регіональний центр з інвестицій і розвитку **формує та веде окремі бази даних** пріоритетних регіональних інвестиційних проектів, інвестиційних пропозицій підприємств області, місцевих виробників та постачальників, місцевих наукових установ та розробок, проте не завжди ця інформація доступна у презентабельному вигляді для ознайомлення інвестором (зокрема, не містить іноземного перекладу).

Важливим є те, що Україна з 1995р. є членом Багатостороннього агенства по гарантуванню інвестицій MIGA, що активно працює у сфері гарантування інвестицій у банківському секторі, інфраструктурних проектах, сільському господарстві, енергетики, промисловості та, зокрема, має проекти в Україні. MIGA здійснює інформаційний сервіс для фірм, бажаючих інвестувати в приватизовані підприємства в країнах з економікою, що розвивається, забезпечує он-лайн доступ до бізнес-профілів державних компаній і активів, виставлених для продажу, а також докладну інформацію про відповідні закони, положення і процедури угод. PrivatizationLink є спеціалізованим підприємством в рамках Мережі щодо заохочення інвестицій (IPAnet) MIGA у Світовому банку. Користувачі можуть здійснювати пошук по країнах, секторах або ключовому слову. Бібліотека має гіперпосилання на Інтернет - сайти національних privatizationagencies, приватного сектора, уряду і multilateralorganizations, які забезпечують підтримку зусиль щодо приватизації в різних регіонах світу, правову, державну та галузеву інформацію через IPAnet [17].

Для залучення нових інвесторів та формування сприятливих умов для існуючих, дуже важливим для України є підвищення конкурентоспроможності, що частково можна досягати завдяки створенню кластерів, оскільки у кластері вигода поширюється в усіх напрямках зв'язків. Тому позитивним є те, що в Україні відбуваються процеси формування транскордонних кластерів: транскордонний логістичний кластер (Закарпатська область); фінансовий кластер (єврорегіон "Слобожанщина"), транскордонний нанокластер у Донецькій та Луганській областях України і Белгородській області Росії, який може в процесі розвитку поширитися на сусідні регіони. В 2010 р. у Дніпропетровську підписаний договір про створення інноваційного технологічного кластера "Ракетно-космічна техніка", який буде входити до складу Національного кластера "Нові машини"[18]. Після того, як американська консультативна фірма MonitorGroup під час розробки стратегії м.Львова назвала двома основними напрямками розвитку міста - IT та туризм, з 2010 року у Львові працює кластер IT та бізнес-послуг (IT-BPOLvivcluster). Асоціація "IT України" відстоює строго інтереси галузі на державному рівні, кластер натомість об'єднує представників місцевої влади, освіти та бізнесу. Якщо інша галузі будуть мати поштовх для розвитку, то, відповідно такий кластер міг би також сприяти інформатизації виробництва чи надання послуг, створенню нових програм та проектів [19].

На думку д.е.н. Іванової В.В. на основі кластерів можна здійснити і організацію інформаційного забезпечення, що може знижувати інформаційні витрати кожного з їх суб'єктів, зменшувати витрати на самостійний пошук інформації, адже персонал підприємства не завжди має усі знання і ресурси щодо пошуку інформації, особливо, коли це відбувається вперше чи взагалі одноразово [20]. О.М. Біломістний [21] аналізує можливість створення підприємницьких кластерів на основі субконтрактних відносин між великим підприємством і суб'єктами малого бізнесу, які б могли ефективно співпрацювати з банками. Банк у співпраці з підприємницьким кластером знаходить

постійних клієнтів, які займаються одним видом діяльності, отримують надійного партнера з великими фінансовими потоками великого підприємства та суб'єктів малого бізнесу та може знижувати ризики при кредитуванні усіх структур. Велике підприємство може досягнути скорочення витрат на виробництво продукції, підвищити конкурентоспроможність на ринку та інвестиційну привабливість. Для малих підприємств – це можливість отримання постійного доходу та підвищення рівня кредитоспроможності, можливість отримання кредиту для розвитку своєї діяльності.

Враховуючи вищевказані дослідження, вважаємо можливим, для прикладу, створення Агенцій чи простіше утворення їх на базі існуючих інституцій по залученню інвестицій (проте без підпорядкування Міністерствам України), які б могли відбирати інвесторів через різні інформаційні канали та доступні міжнародні інформаційні ресурси та приймати інвестиційні проекти від підприємств та у випадку необхідності могли отримати сприяння їхніх ініціатив з боку держави. У випадку створення нових Агенцій, їхній поділ міг би здійснюватися за галузевим принципом. Агенції могли б фізично бути присутніми у всіх обласних центрах, маючи у своїй відповідальності такі основні дії:

1. Організація інвестиційних заходів. Прийом заявок від зацікавлених інвесторів на виставках, форумах інвестиційних проектів з можливістю початку оформлення документів, необхідних для участі у цікавому проекті підприємства, міста чи регіону.

2. Залучення до співпраці міжнародних фінансових інститутів та міжнародних організацій, що можуть поділитися досвідом роботи у залученні інвесторів.

3. Допомога в отриманні знань керівниками і спеціалістами підприємств в сфері фінансового аналізу та інвестиційного проектування[22].

4. Прийом від підприємств інвестиційних проектів за визначеною формою подачі з метою оцінки можливості їх долучення до бази інвестиційних проектів та інвесторів, кредиторів.

5. Консультації стосовно оформлення необхідних документів для інвестиційних проектів та створення системи інформаційного та програмного забезпечення інвестиційної діяльності підприємств, які «заявили» таку необхідність та готові оплачувати дані послуги.

6. Занесення інвестиційних проектів у «Базу проектів», яка доступна інвесторам в Україні, кредиторам та зацікавленим в інвестуванні в Україні іноземним інвесторам. Супровід інвестиційного проекту з метою пошуку оптимальних варіантів з-поміж можливих інвесторів, інформування інвесторів про проекти, які найбільше відповідають їхнім вимогам та інформування підприємства про зацікавленість з боку інвесторів.

7. Супровід інвесторів при реалізації проектів, допомога в роботі із законодавчими документами та консультації у бюрократичних справах, визначення будь-яких галузевих чи регіональних перешкод, підтримка рішень реінвестування.

8. Інформування підприємств про свою діяльність, розкриття можливостей для фінансування їхніх проектів, сприяння залученню інвесторів шляхом присутності представників Центральної Агенції за кордоном.

9. Організація спільних форумів з іноземними агенціями для зустрічі з потенційними інвесторами. Пошук іноземних підприємств, які б могли поділитися досвідом ведення ЗЕД.

10. Покращення інвестиційного клімату шляхом позитивної історії діяльності, відгуків з боку держави та інвесторів, та ін.

Висновки. Отже, для ефективного інформаційного забезпечення інвестиційних процесів на підприємствах і загалом у державі, стратегії розвитку економіки України та інституцій сприяння інвестицій мали бив першу чергу включати заходи щодо:

1) Покращення інституційного забезпечення інвестиційних процесів, зокрема:

- сприяння у створенні Агенцій залучення інвестицій, як приватних чи акціонерних товариств та сприяння їхньому розвитку із залученням до співпраці міжнародних фінансових інститутів;

- сприяння створенню кластерів, в тому числі, всебічне інформаційне забезпечення їх діяльності з максимально можливою ефективністю;

- підтримка партнерських відносин Агенцій по залученню інвестицій та інвесторів, які вже здійснили/здійснюють інвестиції в Україну з метою можливості залучення коштів на нові проекти, сприяння інвесторам у вході на український ринок та у максимально ефективній їх присутності для обох сторін відносин;

- вдосконалення системи розподілу отриманих коштів від міжнародних інститутів з метою вчасного повернення боргів та підвищення репутації країни для можливих майбутніх позик;

- заохочення до створення комерційних структур, діяльність яких сприяла б підвищенню обізнаності підприємствами про можливості інвестування, шляхи розвитку та джерела інвестицій, зростанню контактів із іноземними інвесторами, просуванню інвестиційних проектів на державному та міжнародному рівнях та ін.

2) Покращення інформаційного забезпечення інвестиційних процесів, зокрема:

- вдосконалення інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності на державному рівні з постійною актуалізацією державних інформаційних ресурсів, та поступове нарощення інформаційної бази Агенціями по залученню інвестицій для можливості користування ними різними суб'єктами господарської діяльності;

- постійне інформування інших країн світу про актуальну економічну ситуацію в Україні, перспективність галузей, регіонів, підприємств;

- допомога у створенні на підприємствах інформаційних систем не лише інвестиційної діяльності, а й систем інформаційного забезпечення співпраці з постачальниками, посередниками та покупцями;

- сприяння розвитку експорту, який на багатьох підприємствах може бути першопричиною або наслідком успішної інвестиційної діяльності, зокрема, шляхом проектів та програм просування вітчизняних товарів; пошук можливостей участі підприємств у конференціях і виставках за кордоном, фінансування витрат на рекламні цілі тих підприємств, що мають потенціал експорту продукції та інше.

Вважаємо перспективним майбутні дослідження щодо впровадження інформаційних систем інвестиційної діяльності, які б відповідали сучасним потребам підприємств та інвесторів і підвищували інвестиційну привабливість України.

Список використаних джерел:

1. К.Г. СальбергВачнадзе. Информационное обеспечение внешнеэкономической деятельности. Внешняя торговля за рубежом, том XXI. Экономика и связи с Россией в 2000_06гг. - Агентство «Бизнес-Пресс». – Москва. - 72 стр.

2. Marcin Nowik. Instrumenty wsparcia promocyjno-informacyjnego polskiego eksportu: stan obecny, kierunki rozwoju. – Режим доступу: <http://cargo.ue.wroc.pl/publikacje/Nowik.pdf>

3. П. Харламов. Якою уряд бачить економіку України у 2014-2016 роках?– Режим доступу: <http://real-economy.com.ua/publication/117/52868.html>

4. Держкомстат України. – Режим доступу: <http://ukrstat.org/uk>

5. Заборгованість України перед МВФ на 30 червня 2013 р. становила 8 млрд дол. – Режим доступу: <http://finance.rbc.ua/ukr/zadolzhennost-ukrainy-pered-mvf-na-30-iyunya-2013-g-sostavlyala-30072013101700>

6. Гончарова Н.М. Вплив іноземного фінансування на розвиток країн з транзитивною економікою. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня к.е.н. – Режим доступу: <http://disser.com.ua/content/338017.html>
7. Державні агенції по залученні інвестицій.– Режим доступу: http://www.kya.com.ua/invest_news/250-gosudarstvennye-agentstva-po.html
8. Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України. – Режим доступу: <http://www.ukrproject.gov.ua/page/nazva-rozdilu-z-dokumentami>
9. InvestUkraine.– Режим доступу: <http://investukraine.com/uk/454-about-us#sthash.IzJ14Ly2.dpuf>
10. Асоціація приватних інвесторів України. – Режим доступу: <http://www.uaban.org/about.html>
11. Інвестиційний портал Львівської області – Режим доступу: <http://www.invest-lvivregion.com/>
12. Політика прямих іноземних інвестицій у Львівській області . – Режим доступу: www.oecd.org/cfe/leed/37068837.pdf
13. Michal Trnik. [The role of investment promotion agencies at attracting foreign direct investment](#). – Access mode: http://michal.trnik.com/prace/michal_trnik_ma_thesis.pdf
14. Український інститут науково-технічної і економічної інформації.– Режим доступу: <http://www.uintai.kiev.ua/main.php>
15. CFC Consulting.– Режим доступу: <http://www.cfc.com.ua>
16. Центр інноваційних технологій. – Режим доступу: http://www.citua.com/uk/investment_environment
17. MIGA. – Access mode: www.miga.org
18. Федулова Л.І. [Методологічні засади формування технологічних кластерів](#).– Режим доступу: http://abookz.com/book_139_page_3
19. Іванова В.В. Якісні аспекти інформаційного забезпечення економіки, заснованої на знаннях, інформаційними суб'єктами кластерів.– Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ech/2011_9-10/2011_9_10/65_68.pdf
20. О. Денис. Львівський Кластер ІТ-ВРО: «Пора відходити від бодішопінгу, а переходити виключно до сервісів»– Режим доступу: <http://dou.ua/lenta/interviews/oleg-denis-lvivskij-klaster-it-vro-pora-vidhoditi-vid-bodishopingu-a-perehodili-viklyuchno-do-servisiv/>
21. О.М. Біломістний. Кластер як форма взаємодії підприємств і банку.– Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/VUbsNbU/2011_1/VUBSNBU10_p95-p97.pdf
22. Развитие инфраструктуры информационного обеспечения инвестиционной деятельности в Алтайском крае. Е.А.Строганова, Т.А.Прохорова, Ю.И.Растова.- Ползуновский весник №2, 2005.- с.198-203.

Рецензент Криківський Є.В.